

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 369)

Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanununun Süresinin Uzatılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/631)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B02.0.KKG.0.10/101-1510/946

18.2.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 4.2.2000 tarihinde kararlaştırılan "Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanununun Süresinin Uzatılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

GENEL GEREKÇE

17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde meydana gelen ve büyük kayıplara yol açan deprem felaketi sonrasında yapılan uygulamalarda, doğal afetlere karşı alınacak önlemler ile bu afetler nedeniyle doğan zararların giderilmesi konusundaki mevzuatta önemli noksanlıklar bulunduğu anlaşılmıştır. Nedeniyle bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde ivedilikle değişiklikler yapılması ve yeni düzenlemelere gidilmesi zorunluluğu duyulmuş; ayrıca, yaşanan büyük kayıpların giderilmesi, deprem bölgesinde normal hayata dönülebilmesi, hasar ve tahribatın onarılması amacıyla bir takım değişiklik ve düzenlemelerin gerçekleştirilmesi gerekmiştir.

Söz konusu gereksinimleri karşılamak üzere kanun hükmünde kararnameler çıkarılması amacıyla yürürlüğe konulan 27.8.1999 tarihli ve 4452 sayılı Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu ile, Bakanlar Kuruluna Kanunun yayımından itibaren üç ay süre ile kanun hükmünde kararnama çıkarma yetkisi verilmiş ve bu Yetki Kanununa dayanılarak yürürlüğe konulan bir dizi kanun hükmünde kararnama ile, doğal afetlere karşı alınacak önlemler ve bu afetlerden doğan zararların giderilmesi konularında önemli düzenlemelere gidilmiştir.

Anayasanın 91 inci maddesinde öngörülen kanun hükmünde kararnama çıkarma yoluna, sınırlı olarak ve Anayasa Mahkemesi kararlarıyla konulan ölçütlere uygun biçimde başvurulduğundan, Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisine

sunulurken yetki süresi üç ayla sınırlı tutulmuş; başka bir ifadeyle, Kanunun kapsamı da dikkate alındığında son derece sınırlı bir süre için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi istenmiştir.

Ancak sözlü edilen konulardaki mevzuatın sayıca çok ve dağınık olması ve bazı çalışmaların titizlikle sürdürülüyor olması nedeniyle, hedeflenen düzenlemelerin tamamı gerçekleştirilememiş; bu nedenle 2.12.1999 tarihli ve 4484 sayılı Kanunla 4452 sayılı Kanunun süresi üç ay uzatılmıştır.

Ancak, 17 Ağustos depreminden sonra Düzce ve çevresinde meydana gelen yeni deprem felaketi nedeniyle, alınması gereken önlemlerin ve doğal afetler nedeniyle doğan zararların giderilmesi için yapılması gereken çalışmaların boyutları genişlemiş; ayrıca 4484 sayılı Kanunla Yetki Kanununun kapsamı genişletilerek, kapsama alınan yeni konularda da düzenleme çalışmalarına devam edilmiş ve 4484 sayılı Kanunla verilen üç aylık sürenin biteceği tarih olan 29 Şubat 2000 tarihine kadar anılan konulardaki düzenlemelerin tamamının gerçekleştirilmesinin olanaksız olduğu anlaşılmıştır.

Bu nedenle, yetki süresinin üç ay daha uzatılmasında ve Yetki Kanununda belirtilen konulardaki kanun hükmünde kararname çıkarılmasında zorunluluk bulunmaktadır. Tasarı bu yeni gereksiniminin karşılanması amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – 4452 sayılı Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanununun 4 üncü maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin, Kanunun yayımından itibaren üç ay süre ile geçerli olduğu hükme bağlanmış ve Kanun 29.8.1999 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Kanuna dayanılarak bir dizi kanun hükmünde kararname çıkarılmasına karşın, gerek yetki süresinin kısıtlılığı ve gerekse kapsam maddesinde belirtilen konulardaki düzenlemelerin öneminden dolayı söz konusu çalışmaların tamamlanamaması nedeniyle 4452 sayılı Kanunla verilen yetki süresinin uzatılması gereksinimi doğmuştur. Yetki süresinin uzatılmasına ilişkin 4484 sayılı Kanunla Yetki Kanununun kapsamına yeni konular eklenmesi ve Düzce merkezli olmak üzere büyük bir deprem felaketi daha yaşanmasından dolayı yapılan çalışmaların süresinin uzaması nedeniyle Yetki Kanununun uzatılan süresinin yeterli olmayacağı anlaşılmıştır.

Bu amaçla madde ile, 27.8.1999 tarihli ve 4452 sayılı Kanunun yetki süresinin üç ay daha uzatılması öngörülmektedir.

Madde 2. – 29.8.1999 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4452 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin, Kanunun yayımından itibaren üç ay süre ile geçerli olduğu hükme bağlandığından, 4484 sayılı Kanunla yetki süresi 29 Kasım 1999 tarihinden geçerli olmak üzere üç ay süreyle uzatılmıştır. Bu sürenin de 29 Şubat 2000 tarihinde sona ereceği dikkate alınarak arada bir boşluk kalmadan Bakanlar Kuruluna verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin devam etmesi amacıyla Kanunun 29 Şubat 2000 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmektedir.

Madde 3. – Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/631

25.2.2000

Karar No. : 90

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca, 18.2.2000 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 21.2.2000 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanununun Süresinin Uzatılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 24.2.2000 tarihinde yapmış olduğu 41 inci birleşiminde Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakçı ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz ile Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; 17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde meydana gelen deprem felaketi, önemli ölçüde can ve mal kaybına yol açmıştır. Deprem sonrasında yapılan çalışmalarda doğal afetlere karşı alınacak önlemlere ve doğan zararların giderilmesine ilişkin mevzuatta önemli eksiklikler bulunduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle başta ihale, imar, kültür ve tabiat varlıklarının korunması, müteahhitlik ve sivil savunma konuları olmak üzere yürürlükteki mevzuatta değişiklikler yapılması ve yeni düzenlemelere gidilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bunun yanında, deprem nedeniyle meydana gelen zararların telafisi ve bögede bir an önce normal hayata dönülebilmesi için bazı kanunlarda değişiklik yapılması ve yeni düzenlemelere gidilmesi gerekmiştir. Bu amaçla çıkarılan 27.8.1999 tarihli ve 4452 sayılı Yetki Kanunu ile söz konusu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay süre ile Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

Anayasanın 91 inci maddesinde öngörülen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisine, sınırlı olarak ve Anayasa Mahkemesi kararlarıyla konulan ölçütler dikkat alınarak başvurulabilmektedir. Bu çerçevede, Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında 4452 sayılı Yetki Kanununun süresi 3 ay ile sınırlı tutulmuştur. Ancak, Yetki Kanununun kapsamına giren konularda mevzuatın sayıca çok ve dağınık, bazı çalışmaların da titizlikle sürdürülüyor olması nedenleriyle, hedeflenen düzenlemelerin tamamı gerçekleştirilemediğinden, bu süre 2.12.1999 tarihli ve 4484 sayılı Kanun ile 3 ay daha uzatılmıştır.

4484 sayılı Kanunla 29 Şubat 2000 tarihine kadar bir defa daha uzatılan Yetki Kanununun süresi; Düzce ve çevresinde meydana gelen yeni deprem felaketinden kaynaklanan sorunlar da dikkate alındığında gerekli mevzuat düzenlemelerinin tamamlanabilmesi için yeterli olamayacağı anlaşılmış ve bu nedenle, Yetki Kanununun süresinin 29 Şubat 2000 tarihinden geçerli olmak üzere üç ay daha uzatılmasının uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Deprem felaketine ilişkin önlemlerin ve düzenlemelerin şimdiye kadar tamamlanarak yürürlüğe konulmuş olmasının gerektiği ancak, 17 Ağustos Marmara depremlerinden bu yana yaklaşık 6 ay geçmiş olmasına rağmen gerekli önlemlerin ve yasal düzenlemelerin henüz tamamlanamadığının anlaşıldığı,

- Tasarının, özellikle deprem felaketinin sonuçlarının giderilmesi ve bundan sonra ülkemizde meydana gelebilecek doğal afetlerin en az zararla atlattırabilmesi için mevzuatımızda gerekli düzenlemelerin süratle tamamlanabilmesi yönüyle gerekli olduğu,

— Demokratik toplumlarda hükümlere kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin olağanüstü şartlarda verildiği, oysa şu sırada Hükümete KHK çıkarma yetkisinin verilmesine lüzum bulunmadığı, ihtiyaç duyulacak diğer mevzuat düzenlemelerinin yasama organının gündemine getirilerek müzakere edilmesinin teamüllere daha uygun olacağı,

— Yetki Kanununun amacının, kapsamının ve ilkelerinin somut olarak belirlenmesi gerektiği, zira kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin önemli, zorunlu ve ivedi durumlarda verilen olağanüstü bir yetki olduğu, bu koşullara uyulmamasının kuvvetler ayrılığı ilkesinin zedelenmesine yol açabileceği,

Şeklindeki görüşlerden sonra Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

— Hükümetin esasında üç aydan daha uzun süreler için de yasama organından yetki alabileceği, Hükümetin yasama organından Yetki Kanununun süresinin uzatılmasını talep etmesinin, milli iradenin çok uzun sürelerle Meclisin elinden alınmadığına güzel bir örnek teşkil ettiği,

— Hükümetin, Meclisten aldığı kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda, tarafsız bir şekilde kullandığı, bunun aksinin düşünülmemesinin gerektiği, ifade edilmiştir.

Bu görüşmeleri takiben Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

— 1 inci maddesinde yer alan “üç ay” ibaresinin “dört ay” olarak değiştirilmesi suretiyle,

— Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 nci ve 3 üncü maddeleri ise, aynen,

Kabul edilmiştir.

Ayrıca, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller doğrultusunda “Madde” ifadeleri büyük harf kullanılmak suretiyle yazılmıştır.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkan V.
<i>Metin Şahin</i>	<i>Mehmet Hanifi Tiryaki</i>
Antalya	Gaziantep
Sözcü	Kâtip
<i>Nihat Gökbülüt</i>	<i>Cafer Tufan Yazıncıoğlu</i>
Kırıkkale	Bartın
Üye	Üye
<i>Sait Açıba</i>	<i>Abdülkadir Akcan</i>
Afyon	Afyon
(Muhalefet Şerhim Eklidir)	
Üye	Üye
<i>Gaffar Yakın</i>	<i>Hikmet Uluğbay</i>
Afyon	Ankara
Üye	Üye
<i>Ali Uzunırmak</i>	<i>M. Altan Karapaşaoğlu</i>
Aydın	Bursa
	(Muhalefîm)

Üye
Oğuz Tezmen
Bursa
(Muhalefet şerhim eklidir)

Üye
Hakkı Duran
Çankırı
Üye
Mehmet Dönen
Hatay
(Muhalefet şerhim eklidir)
Üye
Aydın Ayaydın
İstanbul

Üye
Yılmaz Karakoyunlu
İstanbul
Üye
Masum Türker
İstanbul
Üye
Zeki Ünal
Karaman
(Muhalefet şerhim eklidir)

Üye
Ali Gebeş
Konya

Üye
Süleyman Çelebi
Mardin

Üye
Cevat Ayhan
Sakarya
(İmzada bulunamadı)

Üye
Kemal Kabataş
Samsun
(Muhalefet şerhim eklidir)

Üye
Süleyman Coşkun
Burdur

Üye
Mücahit Himoğlu
Erzurum
Üye

Ramazan Gül
Isparta
(Muhalefet şerhim eklidir)
Üye
Ali Coşkun
İstanbul
(Muhalefet şerhim eklidir)

Üye
Nesrin Nas
İstanbul
Üye

Hasan Metin
İzmir
Üye
Necdet Tekin
Kırklareli

Üye
Ahmet Derin
Kütahya
(İmzada bulunamadı)

Üye
Veysi Şahin
Mardin
(İmzada bulunamadı)

Üye
Ş. Ramiz Savaş
Sakarya

Üye
Lütfi Ceylan
Tokat

Üye
Hasan Özgöbek
Uşak

24.2.2000

MUHALEFET ŞERHİDİR

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

4452 Sayılı Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemleri Düzenleyen Yetki Kanununun 4 üncü maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin uzatılması konusuna aşağıdaki gerekçelerle karşı olduğumuzu belirtiriz.

1. Hükümet birinci yetkiyi alırken defaatle 3 aylık bir sürenin yeterli olacağını belirtmiştir.
2. Yetkinin alınmasının gerekçesi, Marmara bölgesindeki depremlerle ilgili idi.
3. Bu yetki adaletsizce başka alanlara kaydırılmıştır. Gereklere de yerine getirilememiştir.
4. Belediyelere ödemelerde uygulanacak gelir payı çarpım katsayısı uygulamasında adaletsizlikler alenen görülmektedir.
5. Hükümet deprem ekonomisini kavrayamamış ve uygulamada acze düşmüştür.
6. Sürenin uzatılması haksız uygulamaların devamı anlamına gelecektir.

Ali Coşkun

İstanbul

Zeki Ünal

Karaman

Sait Açıba

Afyon

M. Altan Karapaşaoğlu

Bursa

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Görüşülmekte olan Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve doğal afetler nedeni ile doğan zararların giderilmesi için yapılacak düzenlemeler hakkında yetki kanununun süresinin uzatılmasına ilişkin Kanun Tasarısına muhalefetimizi aşağıdaki nedenlerden dolayı arz ederiz.

a) Mevcut hükümete verilen yetkilerin adil uygulanmadığı kanısındayız.

b) Mevcut hükümet kendisine verilen yetki çerçevesinde 357 belediyeyi doğal afetler kapsamına alarak İller Bankası hisselerinin artırılmasını sağlamıştır. Bu belediyeler analiz edildiğinde deprem bölgesi olan 5 ilimiz hariç diğer illerde hiç doğal afet olmayan belediyelerin de doğal afet kapsamı içerisine alındığı görülmektedir.

Bu tespitlerden de anlaşılacağı üzere hükümet aldığı yetkiyi partizanca kullanmıştır.

Kemal Kabataş

Samsun

Oğuz Teznen

Bursa

Mehmet Dönen

Hatay

Ramazan Gül

Isparta

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**DOĞAL AFETLERE KARŞI ALINACAK
ÖNLEMLER VE DOĞAL AFETLER NE-
DENİYLE DOĞAN ZARARLARIN GİDE-
RİLMESİ İÇİN YAPILACAK DÜZENLE-
MELER HAKKINDA YETKİ KANUNU-
NUN SÜRESİNİN UZATILMASINA İLİŞ-
KİN KANUN TASARISI**

MADDE 1. - 27.8.1999 tarihli ve 4452 sa-
yıılı Kanunun yetki süresi üç ay uzatılmıştır.

Bakanlar Kurulu bu süre içinde birden çok
kanun hükmünde kararname çıkarabilir.

MADDE 2. - Bu Kanun 29 Şubat 2000 ta-
rihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Ba-
kanlar Kurulu yürütür.

Bülent Ecevit

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

R. Önal

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Dışişleri Bakanı V.

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

K. Aydın

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

Prof. Dr. H. Y. Gökaltıp

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

S. Somuncuoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

Millî Savunma Bakanı V.

Ş. Üşenmez

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Guv. Bakanı

Y. Okuyan

Turizm Bakanı V.

R. K. Yücelen

Çevre Bakanı

F. AYTEKİN

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**DOĞAL AFETLERE KARŞI ALINACAK
ÖNLEMLER VE DOĞAL AFETLER NE-
DENİYLE DOĞAN ZARARLARIN GİDE-
RİLMESİ İÇİN YAPILACAK DÜZENLE-
MELER HAKKINDA YETKİ KANUNU-
NUN SÜRESİNİN UZATILMASINA İLİŞ-
KİN KANUN TASARISI**

MADDE 1. - 27.8.1999 tarihli ve 4452 sa-
yıılı Kanunun süresi dört ay uzatılmıştır.

Bakanlar Kurulu bu süre içinde birden çok
kanun hükmünde kararname çıkarabilir.

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi
aynen kabul edilmiştir.

